

EDUKACJA OBYWATELSKA

EDYTA SZUMOCKA

OŚRODEK DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

SZCZECIN

Edyta Szumocka

doradca metodyczny w zakresie historii

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

ul. Hoża 6 | 71-699 Szczecin | pok. 210

tel. 91 428 29 44

www.odn.szczecin.pl

OŚRODEK DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

SZCZECIN

Anna Kowalczyk

Konsultant

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

ul. Hoża 6 | 71-699 Szczecin | pok. 210

tel. 91 428 29 44

www.odn.szczecin.pl

Priorytety MEN

- ▶ 2.Szkoła miejscem edukacji obywatelskiej, kształtowania postaw społecznych i patriotycznych, odpowiedzialności za region i ojczyznę. Edukacja dla bezpieczeństwa i proobronna.
- ▶ 2.Szkoła miejscem edukacji obywatelskiej – kształtowanie postaw patriotycznych, społecznych i obywatelskich, odpowiedzialności za region i ojczyznę, dbałości o bezpieczeństwo własne i innych.

Działy w poszczególnych edukacjach:

Wiedza o społeczeństwie	Edukacja obywatelska
I. Człowiek i społeczeństwo.	Dział 1. Ja i społeczeństwo
II. Społeczeństwo obywatelskie.	Dział 2. Szkoła jako wspólnota
III. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.	Dział 3. Społeczność lokalna i regionalna
IV. Prawa człowieka i ich ochrona.	Dział 4. Demokracja i prawo
V. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej.	Dział 5. Polska – władza, świat polityki i sfera publiczna
VI. Wybrane problemy polityki publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej.	Dział 6. Polska w Europie
VII. Współczesne stosunki międzynarodowe.	Dział 7. Świat globalnych zależności

RÓŻNICE: przykład prawa człowieka

Wiedza o społeczeństwie

IV. Prawa człowieka i ich ochrona.

1) wymienia „zasady ogólne” i katalog praw człowieka określone w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

2) przedstawia sądowe środki ochrony praw i wolności w Rzeczypospolitej Polskiej oraz sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich; wykazuje znaczenie skargi konstytucyjnej;

3) uzasadnia znaczenie Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w kontekście Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; (...)

4), 5), 6), 7)....

Edukacja obywatelska

Dział 4. Demokracja i prawo

Identyfikuje podstawowe prawa człowieka i obywatela, wyjaśnia ich znaczenie w relacji

obywatel–państwo, **analizuje informacje i formułuje opinię w wybranej kontrowersyjnej sprawie dotyczącej praw człowieka.**

Identyfikuje przykłady łamania praw człowieka

i obywatela, **potrafi zgłosić naruszenie oraz wykorzystać inne sposoby ochrony tych praw**

(w tym poprzez kontakt z organami państwowymi i międzynarodowymi powołanymi w tym celu).

RÓŻNICE: przykład stanowienie prawa

Wiedza o społeczeństwie

3) wyjaśnia, jak są przeprowadzane powszechne i bezpośrednie wybory organów władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej; na przykładzie wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej porównuje ordynację proporcjonalną i większościową; analizuje potencjalne wady i zalety każdego z tych systemów wyborczych; przedstawia organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (kworum, rodzaje większości) (...)

Edukacja obywatelska

1) **na przykładzie wybranej ustawy przedstawia przebieg procesu legislacyjnego w Polsce**; wyjaśnia możliwe konwencjonalne i niekonwencjonalne formy zaangażowania obywatela w proces stanowienia prawa oraz w miarę możliwości z nich korzysta;

2) opisuje najważniejsze kompetencje i strukturę władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej Polskiej; **analizuje porządek dzienny wybranego posiedzenia Sejmu i Senatu**; wyszukuje informacje o wybranym parlamentarzysty ze swojego okręgu i jego aktywności politycz.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- ▶ **Cel 1. Rozumienie sfery publicznej**
- ▶ Uczeń rozumie najważniejsze zjawiska i procesy społeczne i polityczne oraz zasady nimi rządzące, poddaje je samodzielnej analizie i ocenie wykorzystując także perspektywę historyczną.
- ▶ **Cel 2. Rozumienie oraz poszanowanie wartości i zasad demokracji**
- ▶ Uczeń rozumie podstawowe zasady i mechanizmy demokratycznego państwa prawa, w tym prawa człowieka; odnosi je do codziennych sytuacji życiowych, poddaje analizie i ocenie.
- ▶ **Cel 3. Zainteresowanie sferą publiczną i posiadanie własnych opinii**
- ▶ Uczeń interesuje się wybranymi obszarami rzeczywistości społeczno-politycznej i w oparciu o wartości i sprawdzone informacje formułuje i uzasadnia opinie w sprawach publicznych.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

- ▶ **Cel 4. Poszanowanie opinii innych**
- ▶ Uczeń rozumie i szanuje perspektywę i opinie innych, rozpoznaje kwestie kontrowersyjne lub sporne, z szacunkiem do odmiennych opinii prezentuje własne zdanie i w dialogu poszukuje porozumienia.
- ▶ **Cel 5. Zaangażowanie obywatelskie**
- ▶ Uczeń identyfikuje problemy społeczne i poszukuje ich rozwiązań, angażuje się indywidualnie lub we współpracy z innymi w działania na rzecz dobra wspólnego lub ojczyzny.
- ▶ **Cel 6. Wpływanie na władze publiczne i interakcje państwo–obywatel**
- ▶ Uczeń potrafi załatwiać wybrane sprawy urzędowe i podejmować działania w interakcji z państwem; rozumie mechanizmy i formy uczestnictwa obywatelskiego i je wykorzystuje.

Struktura przedmiotu i jego wyróżniki

- ▶ Realizacja celów kształcenia – wymagań ogólnych edukacji obywatelskiej, zwłaszcza w ich praktycznym wymiarze – wymaga szczególnego podejścia dydaktycznego. Dlatego przedmiot edukacja obywatelska składa się z trzech równoważnych elementów nauczania i uczenia się:
 - ▶ **1) opanowanie materiału** – wiedzę i umiejętności zdobywane przez uczniów podzielono na siedem działów tematycznych,
 - ▶ **2) podjęcie czterech praktycznych działań obywatelskich,**
 - ▶ **3) realizacja grupowego projektu edukacyjnego (badawczego lub społecznego).**

Umiejętności

- ▶ Z uwagi na cele kształcenia – wymagania ogólne edukacji obywatelskiej, zwłaszcza przygotowanie do świadomego i odpowiedzialnego zaangażowania obywatelskiego, szczególnie istotne jest kształcenie i rozwijanie następujących umiejętności obywatelskich:
- ▶ **Umiejętność 1. Poszukiwanie, weryfikowanie i analizowanie informacji na tematy społeczne i polityczne.**
- ▶ **Umiejętność 2. Określanie własnego zdania na podstawie danych, wartości, potrzeb, jego wyrażanie i uzasadnianie.**
- ▶ **Umiejętność 3. Prowadzenie z szacunkiem dla innych dialogu w kwestiach spornych.**

Umiejętności

- ▶ Umiejętność 4. Podejmowanie działań na rzecz rozwiązania wybranych problemów społecznych:
- ▶ 1) identyfikowanie i analizowanie problemów społecznych w wybranym obszarze,
- ▶ 2) formułowanie propozycji rozwiązań problemów społecznych poprzez działania indywidualne, grupowe lub wpływanie na władze.

Umiejętności

- ▶ Umiejętność 5. Wpływanie na władze publiczne:
 - ▶ 1) świadomy udział w głosowaniu / wybór przedstawicieli,
 - ▶ 2) umiejętność wpływania na władze publiczne poprzez dialog z ich organami,
 - ▶ 3) umiejętność wpływania na władze publiczne poprzez formy protestu dopuszczone w porządku demokratycznym.
- ▶ Umiejętność 6. Załatwianie podstawowych spraw urzędowych i ochrona własnych praw w relacji z państwem.

Dział I. Ja i społeczeństwo

Pytanie wiodące: Co to znaczy być dobrym obywatelem / dobrą obywatelką?

Wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności. Uczni:	Cele					
	1	2	3	4	5	6
	Umiejętności					
	1	2	3	4	5	6
1) wyjaśnia, czym jest patriotyzm; formułuje opinię o różnych formach i sposobach wyrażania identyfikacji z ojczyzną i troski o ojczyznę; rozważa, co to znaczy być dobrym obywatelem (w przeszłości i obecnie);	X	X	X			
2) identyfikuje różne grupy społeczne i wspólnoty (od rodziny, przez wspólnotę lokalną i państwową, po globalną); ocenia zależności między składowymi tożsamości związanymi z przynależnością do określonych grup i wspólnot;	X		X			
3) opisuje dynamikę relacji grupowych i międzygrupowych, w tym zjawiska konformizmu i nonkonformizmu, oraz powstawanie podziałów my – oni; rozpoznaje	X			X	X	

Wymagania fakultatywne (nauczyciel realizuje przynajmniej jedno z wymagań fakultatywnych). Uczeń:	Cele					
	1	2	3	4	5	6
	Umiejętności					
	1	2	3	4	5	6
1) na wybranych przykładach analizuje wpływ swoich codziennych, indywidualnych wyborów na otoczenie, w tym na środowisko naturalne, i innych ludzi;	X				X	
2) analizuje zagadnienia budzące spory w społeczeństwie polskim, a także formułuje opinię w jednej z kontrowersyjnych kwestii i podejmuje w tej sprawie dialog;	X		X	X		
3) zbiera i weryfikuje informacje na temat wybranego wyzwania społecznego istotnego dla młodego pokolenia, a także formułuje opinię i podejmuje dyskusję na temat możliwych działań w danym obszarze;	X		X	X	X	
4) charakteryzuje wybrane przemiany społeczeństwa polskiego po 1989 r. w wymiarze kulturowym, demograficznym, społecznym, politycznym, w zakresie rozwoju technologii; formułuje opinię i podejmuje dyskusję na temat możliwych zmian	X		X	X		

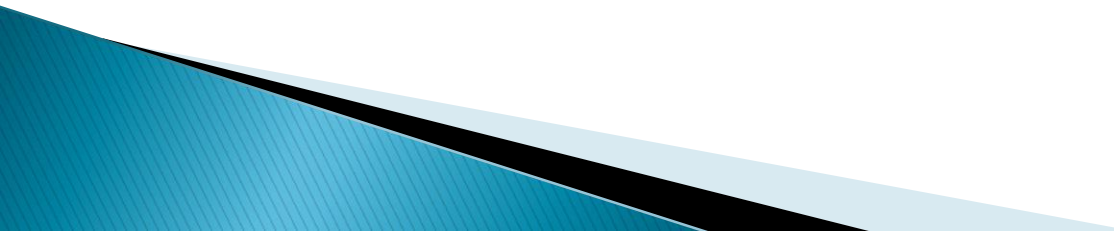
Dział III. Społeczność lokalna i regionalna

Pytanie wiodące: Jak budujemy wspólnotę lokalną i regionalną?

- 1) identyfikuje i opisuje specyficzne cechy swojej społeczności lokalnej oraz dziedzictwo budujące lokalną tożsamość i lokalny patriotyzm; formułuje opinię i podejmuje dyskusję o najważniejszych wyzwaniach stojących przed społecznością;
- 2) porównuje zadania i kompetencje poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, w tym jednostek pomocniczych gminy, oraz ich wpływ na własne życie i życie społeczności; wyjaśnia znaczenie samorządności i pomocniczości;

Dział III. Społeczność lokalna i regionalna

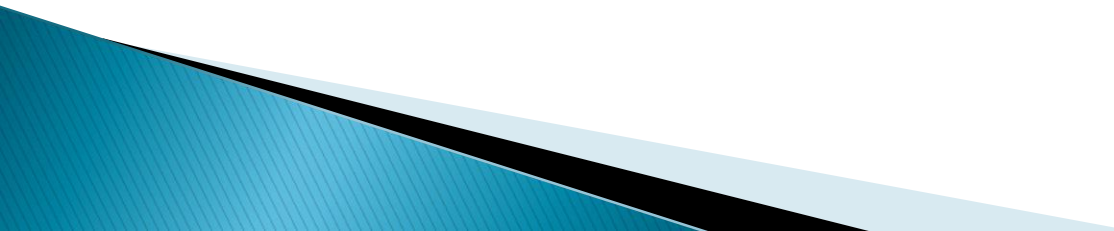
3) opisuje sposoby podejmowania decyzji przez organy władz wykonawczych i uchwałodawczych jednostek samorządu terytorialnego; identyfikuje mechanizmy udziału mieszkańców w procesach decyzyjnych i wykorzystuje wybrany mechanizm

Dział III. Społeczność lokalna i regionalna

- ▶ 4) identyfikuje formy aktywności obywatelskiej, w tym wolontariat, i dostępne lokalnie mechanizmy wspierające zaangażowanie mieszkańców (np. budżet obywatelski, inicjatywę lokalną, fundusz sołecki) oraz w miarę możliwości wykorzystuje wybrany mechanizm w sprawie ważnej dla siebie lub społeczności;

Dział III. Społeczność lokalna i regionalna

- 5) opisuje ideę młodzieżowych rad gmin, miast, powiatów i sejmików wojewódzkich, wyszukuje rady działające w swojej okolicy, a także analizuje ich pracę i w miarę możliwości włącza się w ich działania;
 - 6) jest przygotowany do załatwienia podstawowych spraw urzędowych ważnych dla młodych obywateli oraz wypełnia wybrany formularz lub wniosek.
-

Dział III. Społeczność lokalna i regionalna – wymagania fakultatywne

1) wyszukuje żyjących współcześnie lub historycznych patriotów lokalnych, osoby ważne dla lokalnej społeczności, analizuje ich sylwetki i formułuje na tej podstawie wnioski dotyczące bycia dobrym obywatelem małej i dużej ojczyzny;

2) analizuje budżet gminy, przedstawia i ocenia strukturę dochodów i wydatków, formułuje opinię na temat wydatków ponoszonych przez gminę;

Dział III. Społeczność lokalna i regionalna – wymagania fakultatywne

- 3) wyszukuje aktualne informacje o pracach rady gminy lub miasta oraz działaniu komisji powołanych przez radę gminy lub miasta, wybiera i śledzi interesujące go zagadnienie, formułuje i przedstawia opinię na jego temat;**
 - 4) identyfikuje lokalnie działające organizacje pozarządowe, poznaje ich działania, szuka tych, których cele podziela, oraz poznaje różnorodne formy zaangażowania w ich działania, w tym wolontariat, i w miarę możliwości angażuje się w działalność organizacji;**
-

Dział III. Społeczność lokalna i regionalna – wymagania fakultatywne

5) diagnozuje problemy i potrzeby społeczności lokalnej dotyczące młodych ludzi, a także proponuje konstruktywne rozwiązania tych problemów oraz korzysta z dostępnych mechanizmów demokratycznych, aby je zasygnalizować.

Podstawa programowa z historii. Ramowe plany nauczania. 2017

- ▶ Tygodniowy wymiar godzin:
 - Szkoła podstawowa /ośmioletnia/ razem-9;
w klasie; IV-1 / V-2 / VI-2 / VII-2 / VIII-2
 - Szkoły ponadpodstawowe - zakres podstawowy:
 - Liceum ogólnokształcące /czteroletnie/ razem-8;
w klasie; I-2 / II-2 / III-2 / IV-2;
 - Technikum /pięcioletnie/ razem-8;
w klasie; I-2 / II-2 / III-2 / IV-1 / V-1;
 - Branżowa szkoła I stopnia /po ośmioletniej SP/; 3
godziny ;

Podstawa programowa WOS

Ramowe plany nauczania. 2017

- Szkoła podstawowa /ośmioletnia/ Razem-2
 - ▶ tygodniowy wymiar godzin; w klasie VIII - 2
- Szkoły ponadpodstawowe - zakres podstawowy razem-2
- Liceum ogólnokształcące /czteroletnie/
 - ▶ tygodniowy wymiar godzin; w klasie I - 1 /
w klasie II - 1
- Technikum /pięcioletnie/ Razem-2
 - ▶ tygodniowy wymiar godzin w klasie IV - 1 /
w klasie V - 1

Podstawa programowa WOS

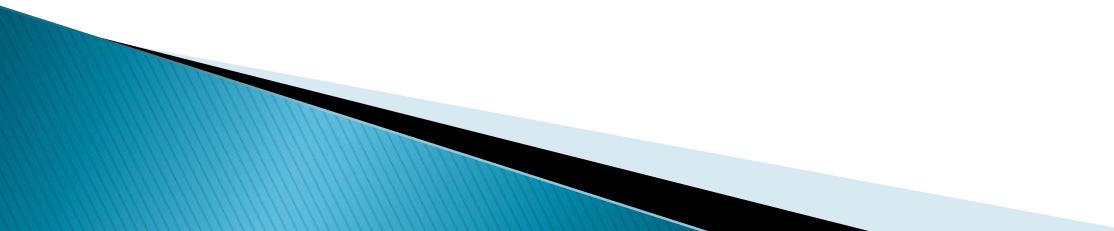
Ramowe plany nauczania. 2017

- Szkoły ponadpodstawowe - zakres rozszerzony
- Liceum ogólnokształcące; Razem-8 godzin w czteroletnim okresie nauczania
- Branżowa szkoła I stopnia /trzyletnia/; w klasie III - 1
- Branżowa szkoła II stopnia /dwuletnia/; w klasie I - 1

RAMOWE PLANY NAUCZANIA 2025

- ▶ Historia 7 h (2+2+2+1)
- ▶ Edukacja obywatelska 3 h (2+1)
- ▶ W edukacji obywatelskiej z wyjątkiem haseł z przeszłości regionu nie ma historii współczesnej.
Były w zlikwidowanym HiT.
- ▶ *Wniosek: ???*

WARUNKI REALIZACJI – edukacja obywatelska 2025

- ▶ **Praktyczny charakter przedmiotu edukacja obywatelska wymaga od nauczyciela stosowania w pracy z klasą metod aktywizujących. Jest to konieczne, aby zwiększyć zaangażowanie uczniów w proces uczenia się oraz w realizację wymagań ogólnych – celów kształcenia.**
 - ▶ **W edukacji obywatelskiej metody podawcze powinny być stosowane jako uzupełniające.**
-

WARUNKI REALIZACJI – edukacja obywatelska 2025

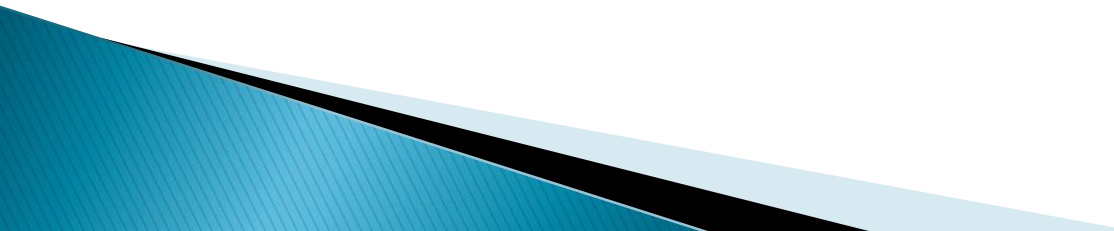
- ▶ Z uwagi na specyfikę celów kształcenia w nauczaniu przedmiotu edukacja obywatelska najlepiej sprawdzą się następujące metody i techniki pracy: praca w grupach, burza mózgów, metaplan, dyskusja, różne formy debat, metoda studiów przypadku, symulacja, odgrywanie ról i drama.
- ▶ Wśród metod aktywizujących szczególne miejsce w nauczaniu przedmiotu edukacja obywatelska zajmuje projekt edukacyjny, którego realizacja przez uczniów jest obowiązkowym elementem procesu dydaktycznego.

Wymagania szczegółowe dotyczące działań obywatelskich i projektu obywatelskiego:

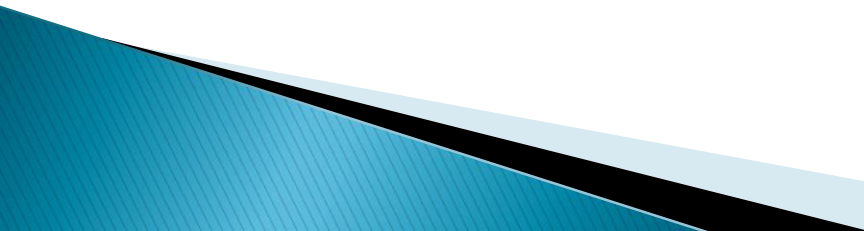
- ▶ Działania obywatelskie są sposobem nabywania praktycznych umiejętności obywatelskich oraz rozwijania postaw patriotycznych i sprawczości. Uczeń w ramach przedmiotu edukacja obywatelska (samodzielnie lub zespołowo) podejmuje przynajmniej **cztery działania obywatelskie** w formie:
 - ▶ 1) aktywnego uczestnictwa w debacie na wybrany temat społeczny, prezentowania własnego zdania, które uzasadnia i którego broni, oraz podejmowania dialogu z osobami o odmiennych poglądach;
 - ▶ 2) aktywnego udziału w spotkaniu z przedstawicielami organów władzy publicznej, w ramach którego zadaje pytania dotyczące kompetencji tych organów;
 - ▶ ... do 18) np.: dokumenty, materiały na pikietę, sonda

▶ **ZADANIA
NAUCZYCIELA ???**

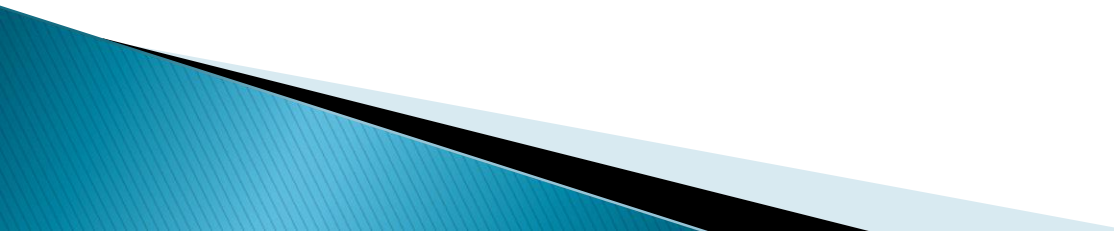
ZADANIA NAUCZYCIELA

- analiza podstawy programowej ze szczególnym uwzględnieniem wymagań szczegółowych danego etapu oraz swojego przedmiotu;
 - zbudowanie nowego planu dydaktycznego do swojej edukacji;
 - wybór programu nauczania oraz podręcznika;
 - uczestniczenie w tworzeniu szkolnego zestawu programów nauczania;
-

ZADANIA NAUCZYCIELA

- ▶ –modyfikacja warsztatu pracy w tym przedmiotowego zasad oceniania;
 - ▶ –tworzenie nowych narzędzi sprawdzających skorelowanych z pp;
 - ▶ –zaplanowanie projektów edukacyjnych: zakres tematyczny, przedmiotowy czy interdyscyplinarny itp.;
 - ▶ –uczestniczenie w działaniach organizacyjnych oraz merytorycznych związanych z wdrażaniem reformy programowej;
-

ZADANIA NAUCZYCIELA

- ▶ –zaplanowanie wycieczek, zajęć w terenie koncertów itp.;
 - ▶ –poinformowanie uczniów, rodziców o wdrażanych zmianach oraz następstwach tych zmian;
 - ▶ –zaplanowanie szeroko rozumianych inicjatyw współuczestnictwa w działaniach o charakterze obywatelskim.
-

DZIEKUJĘ ZA WSPÓLNY
CZAS 😊